

Hvad betyder kompensationsprincippet i praksis?

af konsulent Erik Jappe

For et stykke tid siden ringede en borger til DUKH for at få at vide, hvad kompensationsprincippet egentlig betød i praksis, for han mente, at kommunen var ligeglad med dette princip, når han henviste til det. Han fandt overhovedet ikke, at han blev fuldt ud kompenseret for de udgifter, som hans varigt nedsatte funktionsevne medførte.

Handicappolitiske principper

Dansk handicappolitik er bygget op omkring fire grundprincipper, som danner baggrund for den lovgivning, som anvendes, når en borger med en nedsat funktionsevne søger om en handicapkompenserende ydelse hos kommunen. Det drejer sig om:

- ligebehandlingsprincippet,
- solidaritetsprincippet,
- sektoransvarsprincippet og
- kompensationsprincippet.

Alle 4 principper er omtalt på Socialministeriets [hjemmeside](#). Der er gjort nærmere rede for kompensationsprincippet på Ankestyrelsens [hjemmeside](#), hvor det bl.a. er anført:

”Servicelovens bestemmelser om ydelser til børn og voksne indeholder et kompensationsprincip. Efter det skal borgere med en betydelig funktionsnedsættelse i videst muligt omfang kompenseres for følgerne af funktionsnedsættelsen og stilles lige med andre borgere. Borgere med betydelig nedsat psykisk og fysisk funktionsevne eller særlige sociale problemer skal – så vidt som muligt - have mulighed for at leve og udfolde sig som andre. FN’s Handicapkonventions artikel 3 indeholder en række generelle principper. Et af dem er kompensationsprincippet, som også er udtryk for et lighedsprincip.

Kompensationsprincippet tager udgangspunkt i, at behovet for kompensation er forskelligt fra menneske til menneske og fra handicap til handicap.”

Kompensationsprincippet anvendes således sammen med principper fra internationale konventioner. Dem kan du læse mere om i kap. 1 i [Veiledning om servicelovens formål og generelle bestemmelser i loven](#).

Kompensationsprincippet i praksis

Kompensationsprincippet er et grundlæggende princip for handicappolitikken. Det er også et princip, som der kan henvises til i konkrete enkeltsager. Her følger nogle eksempler på principafgørelser inden for servicelovens område, hvor Ankestyrelsen bl.a. henviser til kompensationsprincippet i begrundelsen for de konkrete afgørelser.

I [principafgørelse C-23-03](#) inddrog Ankestyrelsen kompensationsprincippet som en afgørende faktor ved tilkendelse af tabt arbejdsfortjeneste efter servicelovens § 42. Fr afgørelsen:

”Ankestyrelsen fandt på baggrund af en konkret vurdering, at der kunne ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i en afgrænset periode, indtil en handicappet søn kunne blive optaget i en center-skolefritidsordning.

Ankestyrelsen fandt dog ikke, at der kunne ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste alene med henvisning til, at der var ventetid på optagelse i skolefritidsordningen. Ankestyrelsen lagde vægt på, at kommunen ikke havde peget på et alternativ til den nødvendige voksenstøtte til sønnen. Ankestyrelsen lagde herefter vægt på kompensationsprincippet, hvorefter familier med børn med handicap skal kompenseres for følgerne af barnets nedsatte funktionsevne og at sønnen, ifølge udtalelser fra psykolog og psykiater, ikke - uanset sin alder - ville kunne være alene uden voksenstøtte.”

[Principafgørelse C-6-07](#) vedrører hjælp til merudgifter i forbindelse med boligsift:

”Ankestyrelsen lagde vægt på, at det fulgte af servicelovens bestemmelse om hjælp til boligsift sammenholdt med kompensationsprincippet, at kommunen skulle yde hjælp til betaling af de merudgifter, der vedrørte anskaffelsen af en ny bolig.”

[Principafgørelse 69-16](#) vedrører tabt arbejdsfortjeneste:

”Inden for serviceloven gælder et kompensationsprincip. Kompensationsprincippet medfører, at forældre til et barn eller en ung med nedsat funktionsevne i videst muligt omfang skal kompenseres for følgerne af barnets eller den unges nedsatte funktionsevne. Det vil sige, at forældrene skal kompenseres for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med det fravær, der er en følge af barnets eller den unges nedsatte funktionsevne. Der kompenseres ikke for fravær og dermed indtægtstab, som modsvarer det fravær, som også forældre til børn uden nedsat funktionsevne på samme alder må påregne. Fraværet skal have et betydeligt omfang.”

Se evt. også udtalelse [FOU nr. 2005.448](#) fra Folketingets Ombudsmand, hvor han har foretaget en gennemgang af kompensationsbegrebet.

Kompensationsprincippet kan således inddrages i lovforklaringen, når kommunen og Ankestyrelsen skal foretage en konkret og individuel vurdering i den enkelte sag. En

borger kan endvidere henvise til princippet i sin ansøgning om en kompenserende handicapydelse, f.eks. hvis lovgivningen er lidt uklar.

Vurderingsgrundlag

Når en borger skal kompenseres for sin nedsatte funktionsevne, skal kommunen ind og se på borgerens konkrete behov og vurdere det i forhold til ikke-handicappede på samme alder og i samme livssituation. Det fremgår bl.a. af § 5 i [merudgiftsbekendtgørelsen](#).

Af samme bestemmelse fremgår det, at de udgifter til den daglige livsførelse, som borgeren selv ville have afholdt, hvis der ikke havde foreligget særlige omkostninger på grund af den nedsatte funktionsevne, skal afholdes af den pågældende selv.

Hvilke krav der kan stilles til en ægtefælle og andre hustandsmedlemmer ved ydelser efter serviceloven, henvises til [praksisnyt nr. 46](#)

Ikke ret til kompensation krone for krone

Har en borger ud fra kompensationsprincippet ret til fuldstændig kompensation for alle udgifter eller det tab, som følger af den nedsatte funktionsevne. Nej, det er der ikke ret til ifølge Socialministeriet, der i høringsnotat af 21.12. 2011 til lovforslag L 72 om forhøjelse af ydelsesloftet for tabt arbejdsfortjeneste skriver:

"I forhold til kompensationsprincippet bemærkes, at dette princip giver adgang for borgere med funktionsnedsættelse til at få stillet handicapkompenserende ydelser til rådighed. Princippet giver derimod ikke ret til kompensation krone for krone. Ordningen med hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste er dermed i overensstemmelse med kompensationsprincippet, selv om der er et loft over størrelsen på den ydelse, der udbetales."

Kompensationsprincippet kan efter ministeriets opfattelse ikke anvendes til at argumentere for en fuldstændig kompensation krone for krone. I hvilket omfang en borger skal kompenseres, afhænger således af de konkrete lovbestemmelser. Se f.eks. [principafgørelse C-25-08](#), hvor det er anført:

"Ankestyrelsen lagde vægt på, at kompensationsprincippet, der betød, at en person med nedsat funktionsevne i videst muligt omfang fik kompensation for følgerne af den nedsatte funktionsevne, fremstod som en målsætning for, hvorledes der skulle ageres overfor handicappede og deres vanskeligheder. Der var intet, der pegede i retning af, at der skulle ske en kompensation svarende til fuld dækning af en given merudgift."

Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at beregning af nødvendige merudgifter efter servicelovens § 41 ikke forudsatte, at merudgiften var dækket fuldt ud svarende til et krone til krone princip."

I [principafgørelse 3-19](#) fremgår det at:

"Kompensationsprincippet giver ikke et krav på ubetinget kompensation. Hjælp og støtte efter serviceloven kan alene bevilges efter en vurdering af formålet med den ansøgte hjælp og ud fra en konkret og individuel vurdering af borgerens samlede situation, behov, funktionsevne og ressourcer i husstanden."

Men kompensation i videst muligt omfang

Ankestyrelsen har i [principafgørelse C-19-07](#) fastslået, at der skal ske kompensation i videst muligt omfang. Fra afgørelsen:

"Ankestyrelsen lagde vægt på, at behovet for hjælp til dækning af merudgifter ... skulle vurderes i forhold til ikke-handicappede på samme alder og i samme livssituation samt på det indenfor socialretten gældende kompensationsprincip. Ifølge dette princip skal personer med nedsat funktionsevne i videst muligt omfang kompenseres for de merudgifter, der følger af den nedsatte funktionsevne."

Ingen overkompensation

Kompensationsprincippet indebærer selvfølgelig ikke, at der må ske overkompensation. I [principafgørelse 121-10](#) kommer Ankestyrelsen bl.a. ind på, om borgeren vil blive overkompenseret:

"Ved vurderingen af, om el-scooteren for dig udelukkende vil fungere som et hjælpemiddel har Ankestyrelsen taget udgangspunkt i kompensationsprincippet, hvorefter personer med nedsat funktionsevne i videst muligt omfang skal kompenseres for følgerne af deres nedsatte funktionsevne. Det er således afgørende, om forbrugsgodet alene kompenserer for den nedsatte funktionsevne, eller om den handicappede vil blive overkompenseret ved en bevilling som hjælpemiddel. Vi vurderer, at en el-scooter udelukkende vil fungere som et hjælpemiddel for dig, og at el-køretøjet erstatter den 3-hjulede el-drevne cykel eller en kørestol."

Afrunding

Kompensationsprincippet indebærer, at en borger med nedsat funktionsevne skal kompenseres for følgerne af den nedsatte funktionsevne i videst muligt omfang. Princippet kan anvendes konkret, når kommunen skal vurdere, hvilket hjælp en borger med nedsat funktionsevne skal tildeles. Princippet indebærer dog ikke, at borgeren har ret til kompensation krone for krone.